

Kormorán velký a jeho predace na rybí obsádce MP rybářských revírů (tekoucích vod) Středočeského územního svazu ČRS v letech 2005-20.

Jsem ročník čtyřicet devět. Od dětství se pohybuji kolem vody za účelem lovu ryb. Do konce osmdesátých let minulého století se nepamatuji, že by se ve Středočeském kraji vyskytovali kormoráni, vydry, volavky nebo ledňácci. U vody byli k vidění rackové, potápky, divoké kachny a až během sedmdesátých let se začaly objevovat labutě. Do té doby v podstatě rybožraví predátoři byli jenom dvounoží, organizovaní v ČRS.

Koncem osmdesátých let jsem byl nominován svojí mateřskou organizací do hospodářského odboru Středočeského územního svazu. Na začátku druhé poloviny devadesátých let si vedoucí odboru pan Lef začal ztěžovat na řádění kormoránů na Berounce. Kormoráni tam měli na svědomí drastický úbytek reofilních ryb a to především podoustve. Na jeho pozvání jsem se tam jel podívat a byl jsem zaskočen vzniklou situací. Nepamatuji se, že by si v té době kolegové z komise stěžovali na výskyt kormorána na svých MP revírech na tekoucích vodách. Jednání s ochránci přírody a ornitology bylo v té době bezpředmětné. Kormorán byl přísně chráněným živočichem, kterého dotyční s velkou láskou a publicitou ochraňovali. Ze zákona má každý uživatel rybářského revíru (MO) za povinnost do svěřené tekoucí vody každým rokem dodat odpovídající obsádku ryb dle zarybnovacího plánu. Jakmile jsou ryby vysazeny do rybářského revíru, stávají se podle zákona majetkem státu. Protože Stát uděluje ČRS bezplatně možnost vykonávat rybářské právo, neměli jsme v té době nárok na žádnou finanční kompenzaci za ryby zkonsumované těmito rybožravými predátory. Plašit nebo je střílet bylo naprosto nemyslitelné.

Jak čas postupoval, do jednadvacátého století, agresivita kormoránů, ochránců přírody a ornitologů se stupňovala. Zcela bez ostychu zlehčovali naši práci a škody, které nám na MP tekoucích vodách vlivem predace kormoránů vznikaly. Nikdy s našimi počty výskytů kormoránů na MP revírech tekoucích vod nesouhlasili a zpochybňovali je. Drze tvrdili, že počty sčítaných kormoránů vědomě nadsazujeme vůči jejich pozorování a tím neúměrně zvyšujeme domnělé škody vzniklé na rybích obsádkách MP revírů (tekoucích vod).

Začátkem jednadvacátého století mi pan profesor Ing. Semeniuk, tehdejší předseda SÚS, dal za úkol vypracovat závaznou jednotnou metodiku sčítání kormorána na našich tekoucích vodách, tj. na Labi, Vltavě, Berounce, Sázavě a Jizeře. Celková výměra na námi obhospodařovaných MP tekoucích revírech byla a je 2379 hektarů. Na základě dostupných podkladů a jednání s doc. Musilem z Katedry zoologie UK jsem vypracoval „Jednotnou metodiku sčítání kormorána velkého na nocovištích“, kterou jsme poprvé použili v zimě 2005/6. Ne všechny MO v příslušných povodích se do tohoto sčítání zapojily. Mezi rokem 2005 až 2011 se do sčítání zapojily MO pouze na 321 hektarech MP tekoucích vod. V následující zimě se podařilo zainteresovat na sčítání další MO a tak se zvýšila sledovaná výměra MP tekoucích revírů na 1603 hektarech. Největší výměry sledovaných MP tekoucích revírů bylo dosaženo v zimě 2016/17 a to na celých 2021 hektarech. Následující tři sledované zimy výměra sledovaných MP tekoucích vod znovu poklesala až na současných 1577 hektarů. Tomu také odpovídá statistické snížení počtu sledovaných kormoránů a ekonomické škody na rybí obsádce vzniklé jejich predací.

Statistické údaje shromážděné za roky sledování výskytu kormorána velkého na MP tekoucích vodách Středočeského územního svazu můžeme hodnověrně doložit. Sloužily při jednání s ochránci přírody, ornitology a odpovědnými politickými činiteli. Po letech této zpolitizované činnosti byl kormoránu velkému odebrán status zvláště chráněného živočicha.

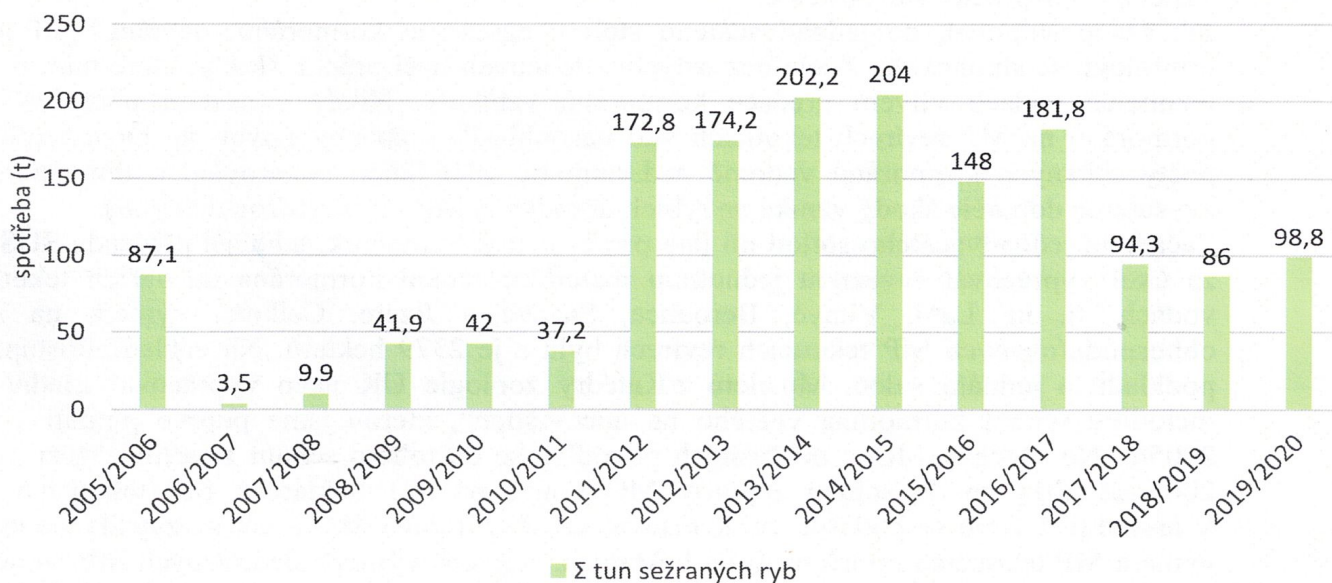
Po administrativně složitěm podání žádosti o výjimku dle § 5a,b zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a následněm podání žádosti o výjimku dle § 39 zákona 449/2001 Sb., o myslivosti, k místně příslušné obci s rozšířenou působností a většinou následuje žádost o

doplnění. Odvolání ze strany různých ochranných spolků a administrativní průtahy, většinou vedou k zamítnutí žádosti. Schválí-li úřad odstřel kormoránů, zpravidla v řádu několika kusů, je možné na příslušném rybářském revíru zahájit odstřel a plašení. Na základě jednání vedených pracovníky sekretariátu Rady ČRS se daří získávat finanční podporu, která má částečně hradit škody způsobené kormoránem. Tato náhrada se stanovuje pouze dle výměry rybářského revíru, nikoliv dle predačního tlaku kormorána velkého.

Bohužel, administrativa spojená s podáním obou žádostí je tak velká, že odrazuje část MO od jejich využití.

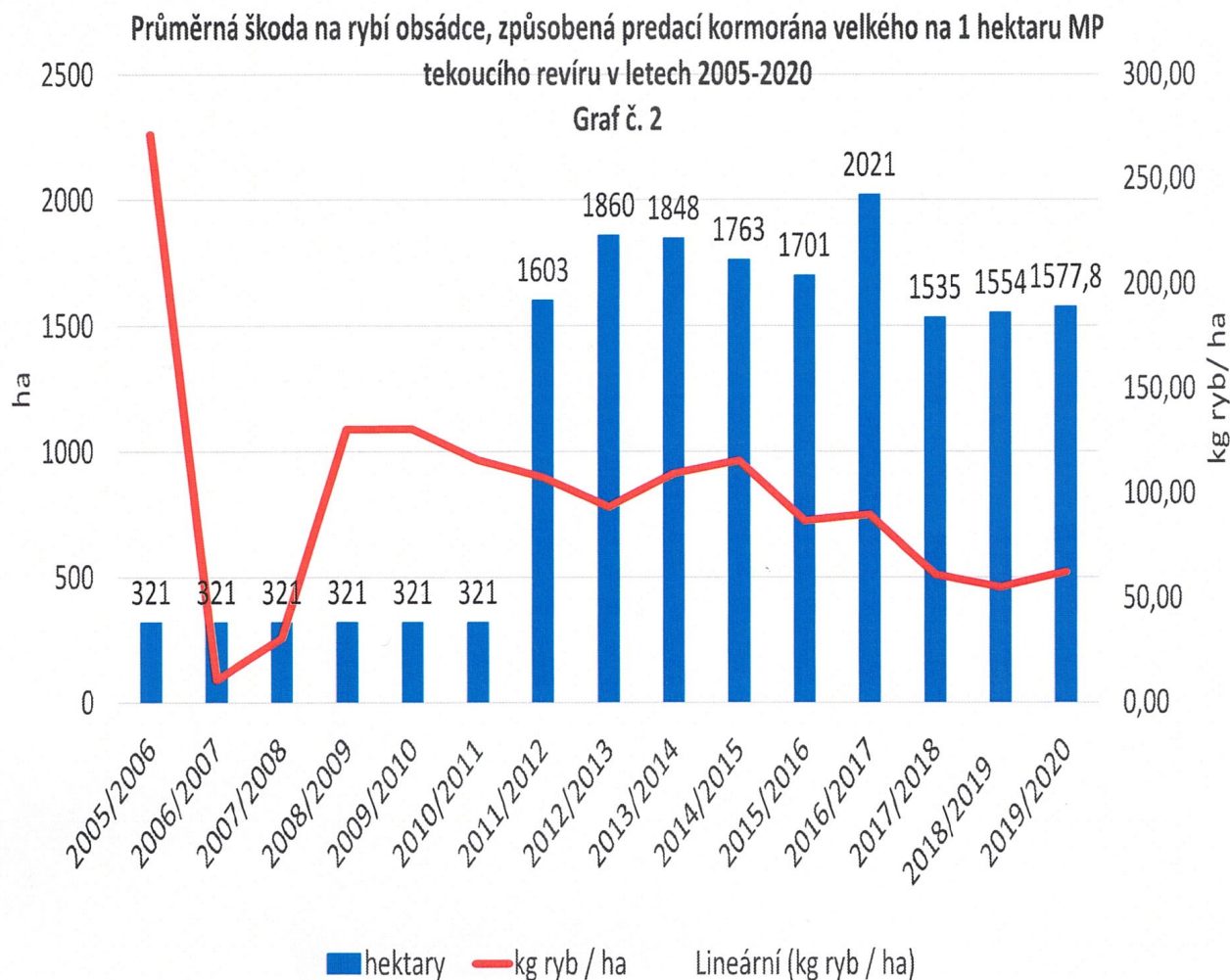
Pro názornost mnohaletého sledování predace kormorána velkého jsme připravili s dalšími odborníky následující dva grafy. Jednoduchým a názorným způsobem vyjadřují predační tlak kormorána velkého na rybí obsádky námi sledovaných MP tekoucích revírů. Bohužel, nikdy se nám nepodařilo stoprocentně zainteresovat všechny MO ČRS na sledování predace a sčítání počtů kormorána velkého. Dosáhli jsme pouze toho, že sčítání kormorána velkého jsme v průměru dosáhli pouze na dvou třetinách námi obhospodařovaných MP tekoucích revírech. Je tady otázka, co se děje na té zbylé třetině námi obhospodařovaných MP tekoucích revírech? Tam jsou asi kormoráni velcí v pohodě, nikdo je tam neruší sčítáním, plašením popřípadě střelením. Z výše uvedených důvodů tvrdím, že škody na rybích obsádkách námi obhospodařovaných MP tekoucích revírech jsou podstatně větší!

Celková škoda na rybí obsádce způsobená predací kormorána velkého na tekoucích MP revírech v letech 2005-2020
Graf č. 1



Graf č. 1 zobrazuje na zelených sloupcích jednotlivě celkovou vypočítanou škodu na rybí obsádce způsobenou predací kormoránem velkým na sledovaných MP tekoucích revírech od zimy 2005/06 do zimy 2019/20. Počet kusů kormorána byl počítán na sledovaných úsecích pomocí jednotné metodiky, pravidelně dle schváleného kalendáře sčítání po dobu přítomnosti hejna, nebo jednotlivců. Za předpokladu průměrné spotřeby 0,5 kg na den a kus byla vyčíslena celková ztráta na rybí obsádce každého sledovaného MP tekoucího revíru pro každou sezónu a období. Jejich suma je pak uvedena v grafu souhrnně za celé období zimy.

Protože se ovšem rozloha sledovaného území v průběhu let měnila, o škodlivosti kormorána lépe informuje přepočtená spotřeba ryb na rozlohu území uvedený v grafu č. 2.



Graf č. 2 zobrazuje na modrých sloupcích celkovou rozlohu MP tekoucích revírů, kde byl monitorován výskyt kormorána velkého. Od zimy 2011/12 bylo sledované území rozšířeno z původních 321 ha na více než 1600 ha a až do současnosti se udržuje jeho rozloha zhruba stejná. Vypovídací hodnota dat je tedy od zimy 2011/12 do současnosti podobná a silnější, než v úvodních letech projektu. Červená spojnice zobrazuje průměrnou spotřebu na rybí obsádce způsobenou predací kormorána velkého v kg na 1 hektar sledovaných MP tekoucích revírů. Tato linka ukazuje jasný sestupný trend již od zimy 2008/09 do současnosti. Průměrná škoda na rybí obsádce způsobená kormoránem se zde snížila z původních 130,5 kg/ha na současných 62,6 kg/ha, tedy zhruba na polovinu. Ve vývoji průměrné spotřeby na hektar jsou dále patrné fluktuace odpovídající počasí v dané zimě, zejména počtu dnů s teplotou pod bodem mrazu a zamrzlými stojatými vodními plochami, které takové vody chrání před predací kormoránem velkým. Kormorán poté přelétává na tekoucí MP revíry, které většinou nezamrzají.

V Kolíně dne 15. 11. 2020
Ing. Tomáš STRAKA s kolektivem